

Świerkówki_1
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	obornicki	
Gmina	Oborniki	
Miejscowość	Świerkówki	

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	23.11.13 r.	Miejsce wykonania	Dom informatora
Czas trwania	02:40:50	Forma i wielkość	Pliki audio, 161 MB
Przeprowadzający	MB	Komentarz	

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
OB_SW_001	K	75 lat		

Informacje etnograficzne	
<i>Tematyka</i>	<i>Pozyskane informacje (ew. cytaty)</i>
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	Świerkówki
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstw)	Pałac; Stara Wieś zaczyna się za świetlicą wiejską i Nowa Wieś - dwie części Świerkówek, nazwy zwyczajowe. Na Starych, na Nowych Świerkówkach. Żurawek - łąka, jak przyjechał kawaler do panny do szli zaraz na Żurawek, tam blisko był las wszystko.
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	Staw na terenie spółdzielni Świerkówki. Sarajewo, Stawek-staw na Starej Wsi, powstał najprawdopodobniej w czasie wydarzeń wojennych w Sarajewie. Mężczyźni tam chodzili na rybki, pan Dulski się tym stawem zajmował, mieli tam swój klub wędkarski. Świerki - las w środku pola Kapuśniki- dawne działki w Świerkówkach.
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głązów narzutowych)	Nie ma.
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	Ze Świerkówek- mieszkańcy Świerkówek.
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	Chludowiacy- mieszkańcy Chludowa, ale raczej się tego nie używa, mówi się z Chludowa, z Wargowa. Oborniczanie- mieszkańcy Obornik.
II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe	
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych	W lesie za Świerkówkami, nazywanym Świerki kiedyś mieszkali ludzie obok tego lasu i tam wszystko zlikwidowali, bo tam była studnia i utopiło im się dziecko. Wyprowadzili się,

		<p>żeby nie mieć tego widoku. Ja już nie znałam tych ludzi, jak ja pamiętam, to już tam była ruina, taki Jabłkowski mi opowiadał. Mówił mi też, że tam chodzili wybierali małe wrony i je zabijali, one się nazywają gapy. Wszedł na te świerki, a one się trzęsą i tak mówi: „Matka, trzymaj fartuch bo polete”, to jest na fakcie. Przed Objezierzem straszili, że przy lesie tam straszło, to miało być na fakcie. Mnie nie wystraszyło bo ja po nocach nie chodziłam.</p>
<p>Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne</p>		
1.	<p>św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki)</p>	<p>Kiedyś, w latach 80. było lanie wosku, zabawy na świetlicy, jak byłam młodą mężatką, Andrzejki były wtedy co roku. Teraz chcemy zorganizować Andrzejki z wróżbami. Katarzynki nie są obchodzone.</p>
2.	<p>św. Marcina/11 listopada</p>	<p>Kupuje się rogalce, ale nie czcimy tego święta publicznie. Jest takie powiedzenie, że „Święty Marcin przyjeżdża na siwym koniu”, tak mówiła moja mama, ale nie wiem co to oznaczało. Do mnie rodzina się nie schodzi, bo ja jestem bardzo zajęta, ale w innych rodzinach są spotkania z tej okazji.</p>
3.	<p>Adwent</p>	<p>Ja zachowuję w moim ciele i umyśle taką pokorę, aż do świąt, staram się bardziej nikogo nie skrzywdzić. W takim stopniu, nie latam do kościoła, bo muszę, bo trzeba. Chodzę do kościoła jak wiem, że mi to sprawi przyjemność, muszę czuć potrzebę. Staram się przestrzegać tych piątków w adwencie, jest śledź w śmietanie, gzik z ziemniakami, smażone ziemniaki i na to jajko sadzone i maślanka.</p>
4.	<p>św. Mikołaja (Mikołajki)</p>	<p>Robię moim wnukom skromne prezenty, bo potem jest Gwiazdor, trzeba rozłożyć te wydatki. Kupuję jakąś książeczkę, zabawkę, czekoladki adwentowe, ale nie są to duże prezenty. Prezenty są schowane w butach.</p>
5.	<p>Wigilia</p>	<p>Przed Wigilią jest spotkanie opłatkowe w świetlicy dla mieszkańców, tak dwa tygodnie przed. Choinka jest ubierana u</p>

		<p>nas zawsze w dniu Wigilii, strasznie nie lubię tego, jak po Wszystkich Świętych pojawiają się reklamy świąteczne. No mojej choince są orzechy, cukierki, stare bombki, nie ma nowoczesności. Ja tylko dokupuję drobiazgi, mam nawet bombki po mojej teściowej. Moje wnuki pytają, babciu, czemu ta bombeczka jest tak nieładna? A ja im mówię, ona jest ładna, tylko jest bardzo stara, to jest pamiątka, po babci, po prababci. Moja córka robi własnoręczną dekorację z masy solnej z dziećmi. Nowocześnie zawsze można zrobić. Nie skupiam się na liczeniu potraw, ale nigdy ich nie liczę. Jest karp smażony, ziemniaki, śledzie w śmietanie, tak jak moja mama robiła, barszcz, pierogi, zupa rybna. Od paru lat jest tak zwana kutia, którą przekazał nam zięć z Murowanej Gośliny, makielki to jest ta kutia: bułka w mleku, mak z puszki z rodzynkami i orzechy i trochę miodu, to się miesza. U nas jak byłem dzieckiem było bardzo skromnie na Wigilię, i to mi się podobało, był śledź, sama kapusta, placek z kruszanką bez owoców. Śpiewamy kolędy, idziemy na pasterkę. Ja dzielę opłatkiem, nie ma męża, więc ja jestem głową rodziny. Jest modlitwa, tą tradycję przyniósł zięć i on tą modlitwę odmawia. Jest Gwiazdor, sąsiad się przebiera, raz ja byłem, raz syn, przebranie jest czerwone, ma dzwonek, trzeba powiedzieć wierszyk, zaśpiewać kolędę.</p>
6.	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	Pierwsze Święto spędzam z moją mamą, a w Drugie Święta gdzieś idę do rodziny.
7.	Sylwester/Nowy Rok	Jest huczna zabawa w świetlicy, wszystko jest super. Nie ma przebierania się, nie ma wróżb.
8.	Trzech Króli	Nie ma kolędników, ale chodzi się Gwiazdorem do starszych ludzi, którzy już nie wychodzą na spotkania, z jakimś podarunkiem i żeby kolędę zaśpiewać. Ja się przebieram za Gwiazdora, a sołtys jest po cywilnemu. Mam maskę brodę, czerwony płaszcz. Szykujemy paczuszki z jabłkami, pomarańczkami, ciastkami. Odwiedzamy tych ludzi od ładnych

		paru lat, nie wiem od kiedy, bardzo radośnie nas przyjmują, jest to ok. 10 mieszkańców.
9.	Kolędnicy	Brak informacji.
10.	MB Gromniczej	Jest zwyczaj chodzenia do kościoła z gromnicą. Ja nie zapalam gromnicy jak jest burza. Zapala się ją w czasie śmierci.
11.	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	Jest zabawa karnawałowa w świetlicy, czasami dwie, na przykład nasze koło gospodyń i straż pożarna. Na tłusty czwartek kupuje się pączki, może ktoś piecze, ale ja kupuję.
12.	Topienie Marzanny	Nie ma.
13.	Środa Popielcowa	Ważne, żeby pójść do kościoła w ten dzień.
14.	Śródpoście	Jakoś to się nie zmienia, jest to niewidoczne, dzień jak co dzień.
15.	Niedziela Palmowa	Ścina się gałązki i robi się palmy do święcenia, dokładam gryczpan, żeby było weselej, wieszka się je przy obrazie. Moja tradycja jest taka, że od śmierci męża kładę palmę na jego grobie.
16.	Triduum Paschalne	Chodzi się do kościoła, ale czasu jest coraz mniej, więc ja idę przynajmniej raz. W Chludowie jest święcenie wody i ognia. Tą wodę używa się później na kolędzie, jak ksiądz przychodzi.
17.	Wielkanoc (święcenie koszyczka)/Niedziela Wielkanocna	Jest święcenie potraw przy naszej figurce, stroimy wcześniej figurkę, koszyki stawiamy na ziemi, przyjeżdża ksiądz z Chludowa i święci potrawy. Można też pojechać na święcenie do Maniera. Mnie przeraża przesyt w tych koszyczkach. Ja kładę kromeczkę chleba, kawałek szynki, kiełbaski, sól, pieprz, jajko, czekoladka i baranek z masła, sama go rzeźbię, moja córka też, mam foremkę, ale nie używam, oczka są z pieprzu, ogonek i uszka i jęczyczek ma z gryczpanu. Ja idę ze święconką. Jest Zajac, ale skromniejszy niż Gwiazdor, dostaję jakiś upominek od dzieci.
18.	Poniedziałek Wielkanocny	Niekoniecznie jest lanie wodą, ale dzieci latają, jak wszędzie i

		się polewają. U mnie w domu to zanikło, mieszkam tylko z synem.
19.	Zielone Świątki	U nas nie zwyczaju strojenia bram i domów.
20.	Boże Ciało	Jest procesja w naszej parafii, każda wieś robi swój ołtarz w Chludowie, jeden robi Chludowo, jeden Zielątkowo, Świerkówki, Wargowo. Od paru lat robi się przy kościele te ołtarze. Trasa zmienia się ulicami, żeby było trochę odmiany. Od paru lat są ludzie w strojach ludowych, tam jest piękny zespół „Chludowiacy”.
21.	św. Jana	Są wianki w Obornikach, nigdy nie byłam, ale jest pięknie.
22.	MB Zielnej	Robię bukiet z kwitnących traw, kwiatki, które mogą się ususzyć, skłaniam się ku polnym kwiatom, zawsze kładę miętę i wręczam jedną gałązkę mięty organiście, ta starą zabieram do domu, do spalenia. Bukiet wisi przy obrazku, kiedyś to musiał być święty obraz, a dzisiaj niekoniecznie. Spala się ten bukiet w następnym roku.
23.	MB Siewnej	Jest ten dzień obchodzony w kościele.
24.	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	To jest smutny dzień, nikt go nie lubi. Nie wyobrażam sobie, żeby go nie obchodzić, to musi być święto. Przygotowuję groby, też ludzi, nie z mojej rodziny. Ja lubię robić swoje bukiety, wieńce, z kory szyszki, czuję, że tak powinno być, ale w rodzinie ze strony teściów do niekonieczne, wolą takie och i ach, więc się podporządkowuję. Pamiętam, że jak byłam małą dziewczynką, to brało się kwiatki, „dąbki” z ogrodu, ścinałyśmy i stawiliśmy w piaskowych grobach, obkładało się świerkiem i stawiało się zwykłą świeczkę z knotem, później pojawiły się wianki obkładane mchem ze sztucznymi kwiatami, nadal była świerka. Jak kogoś nie znam to znicz też zapalę na zaniedbanym grobem. Mnie to przeraża, że jest tyle zniczy, powinno być ich tyle, ile jest zmarłych, po co 20, 30.
25.	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	Kiedyś bardziej obchodziliśmy imieniny, jak była pełna rodzina, teraz symbolicznie, są tylko moje dzieci, życzenie składamy telefonicznie.
Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1.	Narodziny i chrzest	Nie wierzymy w przesady, ale wiesz się czerwoną wstążeczkę

		<p>przy wózeczku, na rowerze dla wnuka na komunię też syn powiesił. Ta czerwień to zło odstrasza, no nie wiem. Na pewno dziecko powinno być ubrane na białe do chrztu, bo to jest niewinność. Moim zdaniem powinno się chrzcić dziecko, kiedy ma około miesiąca. Na roczek stawia się przed dzieckiem książeczkę do nabożeństwa-jak wybierze to może być świętym, kieliszek-to może być źle , pieniążki-będzie bogate i chleb-będzie żyło w dostatku, chyba.</p>
2.	Ślub i wesele	<p>Jest kościelny ślub razem z cywilnym, jest potem dzielenie chlebem i solą zanim się przekroczy próg lokalu, czy mieszkania, w którym jest wesele. Przynoszą je rodzice, po jednym z rodziców pary młodej. I młody oczywiście powinien przenieść przez próg młodą, jak nie przeniesie to żona tak dobrze nie będzie miała, a jak tak to będzie ją nosił na rękach. Nie wiem z jakiego języka to pochodzi, ale jest zwyczaj Porteram. Wieczór przed ślubem zjeżdża się rodzina, gościmy się. Moja córka miała porteram 9 lat temu. Każdy przynosi buteleczkę i rozbija pod schodami, na szczęście i wchodzi i trzeba ugościć postnymi potrawami, bo to jest piątek: ryba, śledź sałatki, ciasto. To jest tylko taki poczęstunek. Na moim porteramie było więcej sąsiadów, jak ktoś przyjdzie nie zaproszony to młody pan wychodzi na zewnątrz z butelką, a młoda pani z ciastem, i później muszą posprzątać. Tańców u nas nie było. Teraz może być inaczej, teraz są śluby w piątki, więc może być też w czwartek.</p>
3.	Śmierć i pogrzeb	<p>Trzeba pamiętać, jak się jest przy śmierci, żeby zapalić tą świecę, bo umierający jeszcze żyje, to jest światło, to życia trzeba tego życia mu trochę dać, jak najwięcej, jak odejdzie, to można zgasić. Moja mam nie życzyłaby sobie świecy, bo to jest temat bardzo straszny, bardzo tabu, więc jakby zobaczyła świecę to by się przeraziła, zapaliłabym ją tak, żeby nie widziała. Nie ma już domu różańcy, jak kiedyś, teraz jest spotkanie przed mszą, albo przy kostnicy, tu mamy taką</p>

		malutką, na jedną osobę. Nie każdy żegna się ze zmarłym, tak że go dotyka, ja to robię jeśli chodzi o bliska rodzinę, to robię, dotykam dłoni i buzi. Moją mamę na pewno pocałuję, sąsiadkę bym dotknęła, jakby trumna była otwarta. Zależy na co ten człowiek odszedł, jeśli ktoś się zmienił to jest to nie wskazane, niektórzy chorzy sobie tego nie życzą.
4.	Inne zjawiska	Nie przychodzi mi nic do głowy.
	Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa	Nie ma zespołu w Świerkówkach, ale chcemy taki założyć, ale mało osób jest chętnych bo ludzie się tego wstydzą. Chcę zrobić stroje, kolorowe sukienki, białe bluzki, korale, żeby każda para miała inny kolor z tym samym motywem. Chcemy śpiewać stare piosenki ze śpiewników, które mamy. Zespół będzie się nazywał „Nasze Świerkówki”. To my, ja z panią [...].
	Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy	Tu robimy chruściki, ale nie pamiętam przepisu.
III. Tradycje rękodzielnicze		
	Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych	Moja mama kiedyś wyszywała serwety.
IV. Przejawy religijności tradycyjnej		
1.	Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)	Jest krzyż przy wylocie, wyjeździe ze Świerkówek, jest nowy, ale nie wiem, kto go i kiedy go wybudował.
2.	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)	Nie słyszałam o czymś takim. Było objawienie na dębim w Dąbrówce Kościelnej, moja córka tam mieszka, co rok jest msza i pielgrzymki przychodzą.
3.	Święte figury, obrazy, rzeźby	Jest figurka przy drodze w Świerkówkach, tam święcimy

		potrawy wielkanocne.
4.	Miejsca kultu religijnego	Nie ma w Świerkówkach.
5.	Lokalne tradycje pielgrzymowania	Jest pielgrzymka z Chludowa do Soboty, ale nie wiem kiedy to się idzie, dlaczego tam, nie wiem.
6.	Lokalne odpusty	Nie wiem kiedy jest odpust w Chludowie.

V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie

1.	Dożynki	Jest cały obchód, są ubierane wozy, maszyny, robimy wieńce, każda wieś. Dożynki są w Chludowie. Z naszej wsi ja zrobiłam wieniec. Robimy chruściki, nawet 500 sztuk i wszystkich częstujemy, na Dzień Dziecka też. Nie mamy wiejskich dożynek, ale są gminne, co roku są w innej wsi, w tym roku były w Chrustowie, jest msza, to jest bardzo uroczyste, jest burmistrz, wiceburmistrz, są występy, byli „Maniewiaczy”-bardzo dobrze im to wyszło, rewelacyjnie byli przygotowani, pokazali wiejskie wesele, potem wianki tych pieśni, śpiewali ze trzy godziny. Mają trąbkę, akordeon.
2.	Dni gminy/wsi	W ramach dni Świerkówek mamy spotkanie wiejskie po wszystkich pracach, po dożynkach. Odbyło się to dwa razy, organizuje to sołectwo i panie z „Naszych Świerkówek”. Udało się. Są huczne dni gminy w Obornikach, tydzień się obchodzi, ale nie byłam na tym. Podobno magia jest na tych wiankach.
3.	Lokalne festyny	Robimy ten wiejski festyn rodzinny do dwóch lat.
4.	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	„Nasze Świerkówki” organizują w świetlicy w Świerkówkach zabawy sylwestrowe, wigilię, Dzień Dziecka, Dzień Seniora, Dzień Kobiet, a także dożynki kościelne, dożynki wiejskie, pikniki wiejskie.